

Sygn. akt VI U 145/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Jarosław Łuczaj

Protokolant st. sekr. sąd. Marta Gackiewicz

po rozpoznaniu w dniu 4 stycznia 2017 roku w Radomiu

sprawy I. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania I. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 11 grudnia 2015 roku, nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje I. K. prawo do emerytury pomostowej z dniem (...)
2. oddala odwołanie dalej idące.

SSO Jarosław Łuczaj

Sygn. akt VI U 145/16

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 11 stycznia 2016 roku I. K. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 11 grudnia 2015 roku, nr (...), w sprawie odmowy przyznania prawa do emerytury pomostowej podnosząc, iż nie zgadza się z decyzją organu rentowego, który nienależycie rozliczył okresy składkowe i nieskładkowe oraz okresy pracy w warunkach szczególnych. Wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury z należnymi odsetkami za zwłokę (odwołanie – k. 3).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniesiono, że wnioskodawca nie udowodnił podstawowej przesłanki wymaganej ustawą, a stanowiącej warunek nabycia prawa do świadczenia emerytalnego, tj. 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca udokumentował ogólny okres ubezpieczenia w wymiarze 34 lat, 4 miesięcy i 4 dni, zaś okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 8 lat, 9 miesięcy i 17 dni. Organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia od 2 kwietnia 2007 roku do 31 grudnia 2008 roku na stanowisku motorniczy tramwaju, ponieważ pracodawca w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach nie powołał się na przepisy zarządzenia resortowego oraz nie określił charakteru pracy zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, a także od 1 stycznia do 18 kwietnia 2009 roku, ponieważ zakład pracy

nie potwierdza, że w w/w okresach wnioskodawca wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych (odpowiedź na odwołanie – k. 5-6).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. K. urodził się (...), był członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w nim, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa (okoliczność bezsporna).

W okresie od 1 marca 1971 roku do 28 stycznia 1972 roku oraz od 16 lipca 1973 roku do 30 lipca 1973 roku był on zatrudniony w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. jako konduktor-uczeń, a od 31 lipca 1973 roku do 1 stycznia 1974 roku jako konduktor (świadczenia pracy, angaże, karty obiegowe w aktach osobowych nadesłanych przy piśmie z dnia 6 września 2016 roku – k. 33, wyjaśnienia wnioskodawcy – zapis na płycie CD – k. 27).

W okresach od 4 lutego 1975 roku do 21 marca 1975 roku oraz od 2 lipca 1979 roku do 31 sierpnia 1979 roku I. K. zatrudniony był w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. jako motorniczy-uczeń (świadczenia pracy, karty obiegowe, angaże, karty zmian w stosunku pracy pracownika w aktach osobowych nadesłanych przy piśmie z dnia 6 września 2016 roku – k. 33, wyjaśnienia wnioskodawcy – zapis na płycie CD – k. 27).

W okresach od 1 września 1979 roku do 11 września 1981 roku oraz od 29 lipca 1982 roku do 30 września 1991 roku I. K. zatrudniony był w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. jako motorniczy. Obsługiwał kursy pasażerskie, jeździł według grafiku na różnych liniach tramwajowych (świadczenia pracy, karty obiegowe, angaże, karty zmian w stosunku pracy pracownika w aktach osobowych nadesłanych przy piśmie z dnia 6 września 2016 roku – k. 33, wyjaśnienia wnioskodawcy – zapis na płycie CD – k. 27).

W okresie od 17 marca 1994 roku do 16 września 1994 roku I. K. zatrudniony był w (...) Spółce z o.o. z siedzibą w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku motorniczego. W okresie od 17 września 1994 roku do 30 czerwca 1995 roku zatrudniony był na stanowisku kontrolera ruchu - dróżnika torowego, zaś w okresie od 1 lipca 1995 roku do 16 października 1995 roku jako motorniczy (świadczenia pracy, umowy o pracę, angaże w aktach osobowych – k. 32, wyjaśnienia wnioskodawcy – zapis na płycie CD – k. 27).

Również w okresie od 2 kwietnia 2007 roku do 18 kwietnia 2009 roku I. K. był zatrudniony w Spółce (...) w Ł. w wymiarze pełnego etatu na stanowisku motorniczego tramwaju. Jako motorniczy jeździł na jednej linii tramwajowej (świadczenia pracy, umowy o pracę w aktach osobowych – k. 32, wyjaśnienia wnioskodawcy – zapis na płycie CD – k. 27).

W dniu 28 kwietnia 2009 roku I. K. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniosek o przyznanie prawa do emerytury (1-3 akt ZUS).

Decyzją z dnia 30 lipca 2009 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił mu prawa do dochodzonego świadczenia wobec nieosiągnięcia przez I. K. wieku emerytalnego, nieosiągnięcia do dnia 1 stycznia 1999 roku 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz nieudokumentowania do dnia 1 stycznia 1999 roku wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (k. 49 akt ZUS).

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2010 roku w sprawie VIII U 1953/09 Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie I. K. od w/w decyzji (wyrok – k. 36 akt VIII U 1953/09 Sądu Okręgowego w Łodzi).

W dniu 19 grudnia 2011 roku I. K. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniosek o przyznanie prawa do emerytury (1-3 akt ZUS).

Decyzją z dnia 26 stycznia 2012 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił mu prawa do dochodzonego świadczenia wobec nieosiągnięcia przez I. K. wieku emerytalnego, nieudokumentowania do dnia 1 stycznia 1999 roku wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie

1 roku, 11 miesięcy i 20 dni, a także nieosiągnięcia do dnia 1 stycznia 1999 roku 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (k. 109/110 akt ZUS).

W dniu 12 lutego 2013 roku I. K. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniosek o przyznanie prawa do emerytury (1-3 akt ZUS).

Decyzją z dnia 6 marca 2013 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił mu prawa do dochodzonego świadczenia ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 roku nie osiągnął 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 23 dni, zaś na wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił 1 rok, 11 miesięcy i 20 dni w okresie zatrudnienia od 6 stycznia 1997 roku do 31 grudnia 1998 roku (k. 84/85 akt ZUS).

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie VIII U 1392/13 Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie I. K. od w/w decyzji (wyrok – k. 48 akt sprawy VIII U 1392/13 Sądu Okręgowego w Łodzi).

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2014 roku w sprawie III AUa 356/14 Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację I. K. od w/w wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi (wyrok – k. 97 akt sprawy VIII U 1392/13 Sądu Okręgowego w Łodzi).

Postanowieniem z dnia 17 marca 2015 roku w sprawie I UK 10/15 Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej I. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 lipca 2014 roku, sygn. akt III AUa 356/14 (postanowienie – k. 142 akt sprawy VIII U 1392/13 Sądu Okręgowego w Łodzi).

W dniu 24 listopada 2014 roku I. K. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej (wniosek – k. 1-4 akt ZUS).

Decyzją z dnia 11 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił mu prawa do dochodzonego świadczenia, wobec braku udowodnienia wymaganego przepisami ustawy 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a nadto po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy zaliczył I. K. ogólny okres ubezpieczenia w wymiarze 34 lat, 4 miesięcy i 4 dni, w tym łącznie 8 lat, 9 miesięcy i 17 dni pracy w szczególnych warunkach, uwzględniając w tym względzie okresy zatrudnienia: od 1 marca do 15 maja 1974 roku oraz od 6 stycznia 1997 roku do 30 czerwca 2006 roku, z wyłączeniem okresów zwolnień lekarskich. Nie zaliczono mu natomiast do stażu pracy w warunkach szczególnych następujących okresów zatrudnienia: od 2 kwietnia 2007 roku do 31 grudnia 2008 roku oraz od 1 stycznia do 18 kwietnia 2009 roku (decyzja – k. 20 akt ZUS).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych odwołanie I. K. zasługiwało na uwzględnienie.

Na podstawie przepisów art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 887 ze zm), art. 4 i art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku poz. 965 ze zm.) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), emerytura pomostowa przysługuje pracownikowi, jeżeli spełnił następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4. przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

5. po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 2 o emeryturach pomostowych.

Poza tym prawo do emerytury pomostowej na mocy wyżej wymienionego art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych nabędzie pracownik, który:

1. po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych;

2. miał na dzień 1 stycznia 1999 roku wymagany do emerytury pomostowej na warunkach określonych w art. 4 lub wskazany w art. 5-11 ustawy okres pracy w warunkach szczególnych wymienionych w załączniku nr 1 do ustawy lub pracy w szczególnym charakterze, wymienionej w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych;

3. spełnia na dzień wejścia w życie ustawy, tj. 1 stycznia 2009 roku lub spełni w terminie późniejszym warunek posiadania co najmniej 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego dla mężczyzn;

4. osiągnął na dzień wejścia w życie ustawy lub osiągnie w terminie późniejszym wiek uprawniający do emerytury pomostowej, określony w art. 4-11 ustawy.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym było, iż I. K. na dzień złożenia wniosku ukończył 60 lat, udokumentował uznany przez organ rentowy okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 34 lat, 4 miesięcy i 4 dni, w tym 8 lat, 9 miesięcy i 17 dni okresów pracy w warunkach szczególnych oraz nie pozostaje w stosunku pracy.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się zatem na kwestii spełnienia przez wnioskodawcę warunków ustalenia mu prawa do emerytury pomostowej, a w szczególności przesłanki posiadania co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wynikającej z jej art. 4 pkt 2 w związku z art. 49 pkt 2 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 powołanej ustawy, jest więc legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 roku. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy, brak jest podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany.

Na tej podstawie I. K. domagał się zaliczenia spornych okresów pracy w powyżej wskazanych zakładach, wnosząc o zakwalifikowanie świadczonej pracy na stanowiskach: konduktor-uczeń, konduktor, motorniczy-uczeń, kontroler ruchu- dróżnik torowy i motorniczy, jako pracy w warunkach szczególnych.

W świetle przepisu art. 43 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie ulega wątpliwości, że przesłankę tę analizować należy przez pryzmat art. 3 ust. 1 i 3 cytowanej ustawy. Podkreślenia wymaga, że wykaz prac określonych w tym przepisie jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy o szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć

się z wiekiem (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 roku, II UK 164/11, LEX nr 1171289 i z dnia 4 września 2012 roku, I UK 164/12, LEX nr 1284720).

Stosownie do definicji zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, mogące z wiekiem z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, stawiające przed pracownikami - mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej - wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do niniejszej ustawy.

W tym miejscu podnieść należy również, iż stosownie do art. 12 ustawy o emeryturach pomostowych, przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 4-11, nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a zgodnie art. 51 - płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 roku.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy okresy pracy w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 8 lat, 9 miesięcy i 17 dni. Co do pozostałych okresów, to według organu rentowego, nie zostały one udowodnione z uwagi na brak stosownych świadectw pracy i błędy w przedstawionym świadectwie.

Analiza zabranego w sprawie materiału dowodowego pozwala w ocenie Sądu Okręgowego przyjąć, że wnioskodawca spełnia warunki do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zgodnie z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik powołanego Rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Podkreślić należy, iż świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 w/w ustawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 roku, III AUa 3113/08, Lex nr 552003). Jednocześnie jednak brak takiego świadectwa lub błędy w wydanym pracownikowi świadectwie – nie mogą powodować po jego stronie negatywnych konsekwencji. Z kolei przeprowadzenie dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy, a organ rentowy kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem w zakresie ubezpieczeń społecznych (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 kpc, zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, przy czym sąd nie jest związany środkami dowodowymi dopuszczalnymi przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 roku, II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439). Powyższe poglądy w pełni odnieść należy również do przepisów normujących prawo do emerytury pomostowej.

W niniejszej sprawie w toku postępowania dowodowego sporne dla przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej okresy pracy na stanowiskach konduktor-uczeń, konduktor, motorniczy-uczeń, kontroler ruchu-drózdnik torowy i motorniczy, jak również ich charakter, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie analizy dokumentacji pracowniczej odwołującego, akt spraw VIII U 1953/09 i VIII U 1392/13 Sądu Okręgowego w Łodzi, jak też w pełni korelujących z

całym zebrany w sprawie materiałem dowodowym informacyjnych wyjaśnień samego wnioskodawcy, które nie były kwestionowane przez stronę pozwaną.

Sąd uznał także za wiarygodne dokumenty załączone do akt. Prawdziwość tych dokumentów nie była przez strony kwestionowana, a Sąd również nie miał wątpliwości, co do ich wartości dowodowej.

Podkreślić należy, że w toku postępowania w niniejszej sprawie Sądowi udało się dotrzeć do dokumentacji pracowniczej (tj. akt osobowych) wnioskodawcy z kwestionowanych okresów zatrudnienia.

Opierając się na powyżej przedstawionych i omówionych dowodach oraz wyjaśnieniach wnioskodawcy, Sąd Okręgowy uznał, iż do prac wykonywanych w szczególnych warunkach nie można zaliczyć prac wykonywanych przez I. K. w okresie od 1 marca 1971 roku do 28 stycznia 1972 roku oraz od 16 lipca 1973 roku do 1 stycznia 1974 roku w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. jako konduktor-uczeń, a następnie jako konduktor, a także w okresie od 17 września 1994 roku do 30 czerwca 1995 roku w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. na stanowisku kontrolera ruchu-droźnika torowego, ponieważ prace te nie znajdują odzwierciedlenia w wykazie A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Do prac wykonywanych w szczególnych warunkach nie można zaliczyć również prac wykonywanych przez I. K. w okresie od 4 lutego 1975 roku do 21 marca 1975 roku oraz od 2 lipca 1979 roku do 31 sierpnia 1979 roku w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. jako motorniczy-uczeń. Wnioskodawca w tych okresach uczęszczał na kurs dla kandydatów na motorniczych, a w dniu 2 lipca 1979 roku zawarł umowę o pracę w celu odbycia szkolenia w zawodzie motorniczego tramwajowego. Kurs zakończony był egzaminem przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, dopiero po jego zdaniu motorniczy-uczeń uzyskiwał pozwolenie na prowadzenie tramwajów w MPK w Ł. i zawierana z nim była umowa o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie szkolenia motorniczy-uczeń zobowiązany był do regularnego uczęszczania na wykłady i zajęcia objęte programem szkolenia (umowa w aktach osobowych nadesłanych przy piśmie z dnia 6 września 2016 roku – k. 33).

Zgodnie zaś z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, okres nauki zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z 1958 roku o nauce zawodu, przyuczeniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy, połączonej z obowiązkiem dokończania się w zasadniczej szkole zawodowej, nie stanowił okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2013 roku, II UK 341/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2012 roku, II UK 96/11, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 roku, II UK 169/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2012 roku, I UK 130/12, uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 roku, I UK 9/12). Według stanowiska judykatury - odmowa uwzględnienia okresu nauki zawodu jako okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych wynika z połączenia nauki zawodu z obowiązkiem dokończania się, wobec czego wykonywanie prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej nie jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku).

Wnioskodawca zakończył szkolenie w dniu 31 sierpnia 1979 roku i od dnia 1 września 1979 roku został zatrudniony na stanowisku motorniczego.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy przyjął, że I. K. wykonywał prace w szczególnych warunkach:

- od 1 września 1979 roku do 11 września 1981 roku (2 lata, 2 miesiące i 11 dni) i od 29 lipca 1982 roku do 30 września 1991 roku (9 lat, 2 miesiące i 3 dni), na stanowisku motorniczego tramwajowego w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł., określone w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, wykaz A, Dział VIII, poz. 2, jako prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych,

autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów;

- od 17 marca 1994 roku do 16 września 1994 roku (6 miesięcy) i od 1 lipca 1995 roku do 16 października 1995 roku (3 miesiące, 16 dni) w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. na stanowisku motorniczego tramwajowego, również określone w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, wykaz A, Dział VIII, poz. 2;

- od 2 kwietnia 2007 roku do 18 kwietnia 2009 roku (2 lata, 17 dni) w (...) Sp. z o.o. w Ł. na stanowisku motorniczego tramwajowego, z tym, że w okresie od 2 kwietnia 2007 roku do 31 grudnia 2008 roku także określone w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, wykaz A, Dział VIII, poz. 2, natomiast w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 18 kwietnia 2009 roku określone w załączniku nr 2 pkt 8 do ustawy o emeryturach pomostowych, jako prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym,

a więc w sumie przez 14 lat, 2 miesiące i 17 dni.

Łączny okres pracy w warunkach szczególnych, łącznie z okresem uznanym przez organ rentowy (8 lat, 9 miesięcy i 17 dni) wynosi więc 23 lata i 4 dni.

Tym samym zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przemawia za uznaniem, iż w spornych okresach ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Praca ta była wykonywana w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, tj. była ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z powyższym wnioskodawca spełnił warunek wynikający z powołanych przepisów prawa, zatem nie było przeszkód, aby przyznać mu prawo do emerytury pomostowej.

W myśl art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych w związku z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wniosek w przedmiotowej sprawie wpłynął do organu rentowego 19 listopada 2015 roku, a wiek 60 lat wnioskodawca osiągnął w dniu (...). Zatem w sprawie niniejszej prawo do emerytury pomostowej przysługuje od dnia 19 listopada 2015 roku.

Biorąc powyższe pod uwagę, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd orzekł jak w punkcie 1. wyroku.

Wyrażone przez wnioskodawcę w odwołaniu żądanie przyznania odsetek jest oparte na treści art. 85 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 963 z późn. zm.), który stanowi, że jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest zobowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych przewidzianych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Kwestię odsetek reguluje również rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz. 104). Według § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń – do dnia wypłaty świadczeń.

Zgodnie zaś z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu, jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1.

I. K. domagał się przyznania odsetek za nieterminowe przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. W przedmiotowej sprawie decyzją z dnia 11 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia wobec braku udowodnienia wymaganego przepisami ustawy 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz niewykonywania po dniu 31 grudnia 2008 roku prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Od powyższej decyzji I. K. złożył odwołanie, a Sąd w sprawie niniejszej prowadził postępowanie wywołane tym odwołaniem. Dopuszczony został dowód z akt spraw Sądu Okręgowego w Łodzi. Ponadto Sądowi udało się dołączyć akta osobowe wnioskodawcy z MPK w Ł. oraz z (...) Sp. z o.o. w Ł., tj. z zakładów pracy, w których okresy zatrudnienia zostały ostatecznie uwzględnione I. K. jako praca w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy miał zatem w tym względzie o wiele większe możliwości dowodowe niż organ emerytalno-rentowy.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności sprawy w przedmiocie przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury nie mogły być wystarczająco wyjaśnione na etapie wydawania decyzji z dnia 11 grudnia 2015 roku. Faktem jest, iż Sąd w niniejszym postępowaniu zmienił decyzję ZUS, jednakże wyrok ten jest wynikiem przeprowadzonego postępowania dowodowego. Jak już wyżej wykazano organ emerytalno-rentowy nie dysponował takim materiałem dowodowym, w tym dokumentami niezbędnymi do wydania prawidłowego rozstrzygnięcia, znajdującymi się w aktach osobowych wnioskodawcy ze spornych okresów zatrudnienia. Stwierdzić przy tym należy, że w wypadku, gdy wyjaśnienie okoliczności warunkujących nabycie prawa do świadczenia następuje dopiero w postępowaniu sądowym, wyłączenie odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w jego przyznaniu ma miejsce wtedy, gdy mimo podjęcia – w ramach posiadanych kompetencji i nałożonych obowiązków – wszystkich niezbędnych czynności, organ nie dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych umożliwiających wydanie decyzji zgodnej z treścią wniosku ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za zwłokę w wypłacie świadczenia, bowiem ustalenie prawa do dochodzonego świadczenia nastąpiło dopiero w niniejszej sprawie.

W związku z tym odwołanie w zakresie żądania odsetek podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie 2. wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

SSO Jarosław Łuczaj